

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη συμπερίληψη των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και των απορροφήσεων από δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας εντός του πλαισίου για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, καθώς και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για μηχανισμό παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και άλλων πληροφοριών που αφορούν την κλιματική αλλαγή»

[COM(2016) 479 final — 2016/0230(COD)]

και

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις δεσμευτικές ετήσιες μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τα κράτη μέλη από το 2021 έως το 2030 για μια ανθεκτική Ενεργειακή Ένωση και την τήρηση των δεσμεύσεων που απορρέουν από τη συμφωνία του Παρισιού και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για μηχανισμό παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και άλλων πληροφοριών που αφορούν την κλιματική αλλαγή»

[COM(2016) 482 final — 2016/0231(COD)]

(2017/C 075/17)

Εισηγήτρια: η κ. **Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Συνεισηγητής: ο κ. **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Αίτηση γνωμοδότησης	Συμβούλιο, 25.8.2016
	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 12.9.2016
	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 20.7.2016
Νομική βάση	Άρθρο 192 παράγραφος 1 και άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	24.11.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	14.12.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	521
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	210/0/2

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις έγκαιρες προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της δέσμευσης της ΕΕ για μείωση των αερίων θερμοκηπίου μέχρι το 2030 σε όλους τους τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας. Η ΕΟΚΕ, ωστόσο, τονίζει την ανάγκη να λαμβάνεται ταυτόχρονα υπόψη η παγκόσμια μακροπρόθεσμη πρόκληση του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής. Απαιτείται ενδελεχής αξιολόγηση του κατά πόσον η σημερινή προσέγγιση της κλιματικής πολιτικής της ΕΕ όσον αφορά τις προσπάθειες σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο είναι η δέουσα ώστε να ανοίξει ο δρόμος για έναν κόσμο με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα.

1.2. Όσον αφορά τον επιμερισμό των προσπαθειών, η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με την άποψη ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών για τη διασφάλιση δικαιοσύνης και της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας. Για να επιτευχθεί πραγματική σχέση κόστους/αποτελεσματικότητας με δίκαιο τρόπο, οι υπολογισμοί επιμερισμού των προσπαθειών θα πρέπει, ωστόσο, να καλύπτουν τις δύο πτυχές ταυτόχρονα σε όλα τα κράτη μέλη και να καθορίζουν τους στόχους κατά τρόπο ώστε οι σχετικές δαπάνες να είναι οι ίδιες για κάθε χώρα. Λόγω των ελλείψεων κατά τον επιμερισμό των προσπαθειών, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντική τη θέσπιση και περαιτέρω ανάπτυξη ευελικτών μηχανισμών.

1.3. Η συμπερίληψη του τομέα της χρήσης γης, της αλλαγής της χρήσης γης και της δασοπονίας (LULUCF) στο χρονικό πλαίσιο έως το 2030 φέρνει ένα αξιολογικό νέο στοιχείο στην πολιτική της ΕΕ για το κλίμα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο η συμπερίληψη να πραγματοποιηθεί κατά τρόπο που να ενισχύει τη μακροπρόθεσμη ουδετερότητα ως προς τις ανθρακούχες εκπομπές. Η βιώσιμη χρήση και η ενεργός διαχείριση των φυσικών πόρων βιολογικής προέλευσης, όπως η βιώσιμη δηλαδή βιοοικονομία —συμπεριλαμβανομένης της βιώσιμης διαχείρισης των δασών και της κλιματολογικά έξυπνης παραγωγής τροφίμων

—, αποτελεί βασικό στοιχείο της εν λόγω μετάβασης και θα πρέπει να εξεταστεί με προσοχή ώστε να επιτευχθεί περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά αειφόρος ανάπτυξη.

1.4. Ο ρόλος της γεωργίας και της δασοπονίας απαιτεί ολιστική προσέγγιση από την κλιματική πολιτική της ΕΕ. Πρέπει να ληφθούν υπόψη τόσο η μείωση των εκπομπών όσο και η δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και οι προκλήσεις της προσαρμογής και της επισιτιστικής ασφάλειας. Η συμφωνία του Παρισιού θέτει τη δεσμευτική υποχρέωση να αναληφθεί δράση προκειμένου να διατηρηθεί η υπερθέρμανση του πλανήτη «κάτω από τους 2 °C [...] και να συνεχιστούν οι προσπάθειες για τον περιορισμό της αύξησης της θερμοκρασίας στον 1,5 °C», «να αυξηθεί η ικανότητα προσαρμογής στις αρνητικές επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος και να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα στις κλιματικές μεταβολές και η ανάπτυξη με χαμηλές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, κατά τρόπο που να μην απειλεί την παραγωγή τροφίμων». Επομένως, είναι σημαντικό να αντιμετωπιστεί η ανάγκη αύξησης της ανθεκτικότητας στον τομέα της γεωργίας με παράλληλο μετριασμό της κλιματικής αλλαγής.

1.5. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναγνωρίσουν τον κρίσιμο ρόλο και τις δυνατότητες των δασών και της αιφόρου διαχείρισής τους ως δεξαμενών άνθρακα, καθώς και τα συναφή κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη.

1.6. Η δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα δεν αποτελεί απλώς ζήτημα δασικής έκτασης, αλλά αφορά κατά κύριο λόγο την ενίσχυση της ανάπτυξης των δασών και της έντονης φωτοσύνθεσης μέσω της ενεργού διαχείρισης των δασών, καθώς και την αυξημένη χρήση βιομάζας ξύλου για προϊόντα και ενέργεια. Ο περιορισμός της χρήσης των δασικών πόρων θα οδηγούσε μακροπρόθεσμα σε μείωση των δεξαμενών λόγω της γήρανσης και, κατά συνέπεια, σε αργή ανάπτυξη των δασών. Ομοίως, στις καλλιεργήσιμες εκτάσεις και τους βοσκοτόπους ο κύκλος ανάπτυξης και συγκομιδής της σοδειάς διασφαλίζουν ότι η απορρόφηση του διοξειδίου του άνθρακα παραμένει όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη.

1.7. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι σημαντικό η εκπομπή και η μείωση αερίων θερμοκηπίου να αξιολογούνται επιστημονικά, με διαφάνεια και κοινούς δείκτες μέτρησης. Καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει τους λογιστικούς κανόνες χρήσης της γης και διαχείρισης των δασών κατά τρόπο ώστε να αντανakλούν τις πραγματικές εκπομπές και ποσοστά δέσμευσης. Επιπλέον, τα εθνικά επίπεδα αναφοράς των δασών πρέπει να καθορίζονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με την προβλεπόμενη βιώσιμη χρήση των δασικών πόρων. Η ΕΕ θα πρέπει επίσης να αναπτύξει ένα δορυφορικό εργαλείο ακριβείας για την παγκόσμια παρακολούθηση των δασών. Πρέπει επίσης να αναπτυχθούν κατάλληλες λογιστικές μέθοδοι για τη δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα από μη ξυλώδη φυτά σε γεωργικά εδάφη. Είναι επίσης σημαντικό να αποφευχθεί η διπλή λογιστική καταγραφή εκπομπών από βιομάζα του τομέα LULUCF σε άλλους τομείς.

1.8. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει τα επιμέρους κράτη μέλη να χαράξουν φιλόδοξες εθνικές πολιτικές «από τη βάση προς την κορυφή» στον τομέα LULUCF, με την ενεργό συμμετοχή στη διαδικασία αυτή της κοινωνίας των πολιτών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

1.9. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η επιτυχία των φιλόδοξων προτάσεων απαιτεί σημαντικούς οικονομικούς πόρους και ενθαρρύνει την Επιτροπή, πέραν των υφιστάμενων χρηματοδοτικών διευκολύνσεων, να δημιουργήσει ένα ξεχωριστό χρηματοδοτικό μέσο, από κοινού με την ΕΤΕπ, για την επίτευξη των στόχων αυτών. Υπάρχει επίσης ανάγκη για εντατική έρευνα και καινοτομία ώστε να αναπτυχθούν και να υιοθετηθούν νέες μέθοδοι για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής.

2. Εισαγωγή

2.1. Στις 20 Ιουλίου 2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις κανονισμού για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τα κράτη μέλη από το 2021 έως το 2030 (Επιμερισμός των προσπαθειών στο χρονικό πλαίσιο έως το 2030) και σχετικά με τη συμπερίληψη των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και των απορροφήσεων από δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας (LULUCF) εντός του πλαισίου για το κλίμα και την ενέργεια. Παράλληλα, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την κινητικότητα με χαμηλές εκπομπές ρύπων. Στην παρούσα γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ εκφράζει τις απόψεις της σχετικά με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, ενώ οι απόψεις σχετικά με την ανακοίνωση για τις μεταφορές παρουσιάζονται σε άλλη γνωμοδότηση (TEN/609).

2.2. Οι προτάσεις αποτελούν μέρος της υλοποίησης της δέσμευσης της ΕΕ για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 40 % έως το 2030 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Όπως συμφωνήθηκε από την ΕΕ, ο στόχος για το 2030 απαιτεί μείωση των εκπομπών κατά 43 % στους τομείς του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ (ΣΕΔΕ) και μείωση κατά 30 % στους άλλους τομείς (εκτός ΣΕΔΕ) σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005. Η αναθεώρηση της οδηγίας ΣΕΔΕ εξετάζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Η ΕΟΚΕ εξέφρασε τις απόψεις της σχετικά με την αναθεώρηση αυτή στη γνωμοδότηση της NAT/675.

2.3. Οι προτεινόμενοι κανονισμοί ισχύουν για τομείς και δραστηριότητες εκτός ΣΕΔΕ, όπως οι μεταφορές, τα κτίρια, η γεωργία και τα απόβλητα, καθώς και η χρήση γης και η δασοπονία. Οι στόχοι μείωσης των εκπομπών των κρατών μελών αποτελούν προέκταση της τρέχουσας απόφασης περί επιμερισμού των προσπαθειών για τους κλιματικούς στόχους της ΕΕ για το 2020, ενώ η χρήση γης και η δασοπονία περιλαμβάνονται για πρώτη φορά στο πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια της ΕΕ. Μέχρι σήμερα, εξετάζονταν στο πλαίσιο του πρωτοκόλλου του Κιότο.

2.4. Η Επιτροπή προτείνει διαφοροποιημένους εθνικούς στόχους μείωσης των εκπομπών με στόχο τη συμμόρφωση με τις αρχές της δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης που ζητούνται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Οι στόχοι των επιμέρους κρατών μελών για το 2030 κυμαίνονται από 0 % έως 40 %. Όσο για τη χρήση γης και τη δασοπονία, η Επιτροπή προτείνει οι εκπομπές και οι απορροφήσεις, που υπολογίζονται σύμφωνα με τους λογιστικούς κανόνες, πρέπει να είναι σε ισορροπία σε κάθε κράτος μέλος.

2.5. Η Επιτροπή προτείνει να συνεχιστεί ένα σύστημα ευελιξίας που να επιτρέπει τη μεταφορά δικαιωμάτων εκπομπής μεταξύ των κρατών μελών και με την πάροδο του χρόνου. Η Επιτροπή προτείνει επίσης νέες δυνατότητες ευελιξίας που επιτρέπουν τον επιμερισμό της προσπάθειας για την πραγματοποίηση ορισμένων συμβιβασμών στους τομείς ΣΕΔΕ και LULUCF.

2.6. Οι προτεινόμενοι κανονισμοί αφορούν επίσης την παρακολούθηση και αναφορά των αερίων θερμοκηπίου, συμπεριλαμβανομένων των λογιστικών κανόνων για τη χρήση γης και τη δασοπονία.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Συνολικά, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις έγκαιρες προτάσεις από την Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της δέσμευσης της ΕΕ για μείωση των αερίων θερμοκηπίου μέχρι το 2030 σε όλους τους τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας. Τονίζει, ωστόσο, την ανάγκη να ληφθεί ταυτόχρονα υπόψη η παγκόσμια μακροπρόθεσμη πρόκληση του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής. Αυτό σημαίνει ότι οι πολιτικές και τα μέτρα πρέπει να συνάδουν με τον μακροπρόθεσμο στόχο της επίτευξης ενός κόσμου με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα.

3.2. Στην πρόσφατη γνωμοδότησή της (NAT/690), η ΕΟΚΕ κάλεσε την ΕΕ να θέσει ως στόχο την αύξηση του θετικού αντίκτυπου της στο παγκόσμιο κλίμα («ανθρακικό αποτύπωμα») και να μην επικεντρώνεται μόνο στη μείωση των δικών της εκπομπών. Η παροχή λύσεων για το κλίμα και η υλοποίηση κοινών σχεδίων με τρίτες χώρες θα πρέπει, επομένως, να ενθαρρυνθεί στο πλαίσιο της κλιματικής πολιτικής για το 2030, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η συμφωνία του Παρισιού αναφέρεται σε έναν μηχανισμό διεθνούς συνεργασίας για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

3.3. Στην προαναφερθείσα γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ ζήτησε μια αποδοτικότερη «κλιματική ένωση» με τις κλιματικές πτυχές να συμπεριλαμβάνονται πλήρως στις σχετικές με την ενιαία αγορά πολιτικές. Η διαίρεση του κοινού στόχου μείωσης των εκπομπών σε εθνικούς υπο-στόχους ενδέχεται να προκαλέσει περισσότερο κατακερματισμό και διάσπαση. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αξιολογήσει επίσης επιλογές και δυνατότητες για μια πιο συνεκτική κοινοτική προσέγγιση στον τομέα εκτός ΣΕΔΕ όσον αφορά την κλιματική πολιτική της ΕΕ για την περίοδο μετά το 2030.

3.4. Η τομεακή προσέγγιση, σε αντίθεση με τον επιμερισμό των προσπαθειών μεταξύ των κρατών μελών, είναι μια άλλη πιθανή διαδρομή κλιματικής πολιτικής. Η ανακοίνωση για τις μεταφορές βασίζεται σε αυτήν την προσέγγιση. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντική τη διάκριση των ζητημάτων που έχουν σχέση με την ενιαία αγορά από τα ζητήματα που έχουν εθνικό χαρακτήρα. Σε γενικές γραμμές, η τομεακή προσέγγιση εναρμονίζεται καλύτερα με την ενιαία αγορά, ενώ η προσέγγιση ανά χώρα ενδείκνυται για θέματα όπως η διαχείριση των εγχώριων φυσικών πόρων. Αυτό ισχύει ιδίως όσον αφορά τη δασική πολιτική.

3.5. Η συμπερίληψη της χρήσης γης και της δασοπονίας στο χρονικό πλαίσιο έως το 2030 φέρνει ένα αξιόλογο νέο στοιχείο στην πολιτική της ΕΕ για το κλίμα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο η συμπερίληψη να πραγματοποιηθεί κατά τρόπο που να ενισχύει τη μακροπρόθεσμη ουδετερότητα του άνθρακα και τη βιώσιμη ανάπτυξη, αντί να εστιάζει μόνο σε βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες ενέργειες.

3.6. Η ανάγκη μείωσης των εκπομπών και αύξησης της αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα λειτουργεί ως κινητήρια δύναμη για τη χρήση της βιομάζας ως πρώτης ύλης για διάφορα είδη βιολογικών προϊόντων και πηγής ανανεώσιμης ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης αειφόρου βιοενέργειας σε συνδυασμό με περιορισμό του διοξειδίου του άνθρακα για τις μεταφορές. Η βιώσιμη βιοοικονομία, η βιώσιμη δηλαδή χρήση και διαχείριση των φυσικών πόρων βιολογικής προέλευσης, αποτελεί επομένως βασικό στοιχείο για τη μετάβαση στην ουδετερότητα του άνθρακα.

3.7. Ο δασικός τομέας μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, στην αύξηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στην προώθηση της βιώσιμης κατανάλωσης. Οι δασικοί πόροι της ΕΕ αυξάνονται χάρη σε μακροπρόθεσμες επενδύσεις στη διαχείριση των δασών με στόχο την αύξηση των βιώσιμων επιπέδων για τα μελλοντικά ποσοστά υλοτομίας. Η αυξανόμενη χρήση της βιομάζας θα απαιτήσει επίσης ενεργό διαχείριση των δασών στο μέλλον.

3.8. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι η πολιτική της ΕΕ για το κλίμα δεν πρέπει να θέτει όρια όσον αφορά τη χρήση των δασών, με την προϋπόθεση ότι η υλοτομία δεν υπερβαίνει την ανάπτυξη των δασικών πόρων και ότι ακολουθούνται πρακτικές αειφόρου διαχείρισης των δασών. Ο βραχυπρόθεσμος περιορισμός της χρήσης των δασών θα οδηγήσει μακροπρόθεσμα στη μείωση των δεξαμενών.

3.9. Η κλιματική αλλαγή είναι επίσης στενά συνδεδεμένη με την επισιτιστική ασφάλεια, ιδιαίτερα σε παγκόσμιο επίπεδο. Επομένως, είναι ζωτικής σημασίας να είμαστε σε θέση να ανταποκριθούμε ταυτόχρονα στις προκλήσεις τόσο της επισιτιστικής ασφάλειας όσο και του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής. Η διαθεσιμότητα γης για καλλιέργεια και οι πιέσεις της αστικοποίησης θα πρέπει να δώσουν ώθηση στη βιώσιμη αύξηση της παραγωγικότητας ώστε η Ευρώπη να συνεισφέρει το μερίδιό της στην αντιμετώπιση της παγκόσμιας πρόκλησης της επισιτιστικής ασφάλειας.

3.10. Όσον αφορά τις καθαρές εκπομπές του γεωργικού τομέα, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι υπάρχει επίσης μια εξίσου φιλόδοξη πρόταση σχετικά με τα εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών (ΕΑΟΕ) και καλεί για συνοχή και αποφυγή των επικαλύψεων κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή των διαφόρων νομοθετικών πράξεων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις σχετικά με την πρόταση επιμερισμού των προσπαθειών

4.1. Η Επιτροπή εισάκουσε την έκκληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να λάβει υπόψη τις αρχές της δικαιοσύνης και τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας στην πρότασή της. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται πλήρως την άποψη ότι, για τη διασφάλιση τόσο της δικαιοσύνης όσο και της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Αυτό σχετίζεται με διαφορές ως προς τις ιδιαιτερότητες και τα σημεία εκκίνησης των χωρών, καθώς και το οικονομικό και κοινωνικό δυναμικό μείωσης των εκπομπών.

4.2. Η ΕΟΚΕ, ωστόσο, εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η προτεινόμενη προσέγγιση δεν οδηγεί στην αποτελεσματικότερη έκβαση σε επίπεδο ΕΕ, με δεδομένο ότι η δικαιοσύνη και η σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας εξετάζονται ξεχωριστά η μία από την άλλη. Για να επιτευχθεί πραγματική σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας με δίκαιο τρόπο, οι υπολογισμοί θα πρέπει να καλύπτουν και τις δύο πτυχές ταυτόχρονα και σε όλα τα κράτη μέλη.

4.3. Σε μια ιδανική περίπτωση, η πιο οικονομικά αποδοτική λύση θα μπορούσε να βρεθεί με υπολογισμό των καμπυλών κόστους της μείωσης των εκπομπών σε κάθε χώρα και με καθορισμό των στόχων στο σημείο όπου το οριακό κόστος σε σχέση με το ΑΕγχΠ να είναι το ίδιο. Αυτό θα εξαλείψει επίσης το πιθανό πρόβλημα της υπερκατανόμης. Μια άλλη επιλογή θα ήταν να οριστεί ο ίδιος σχετικός στόχος για κάθε χώρα και στη συνέχεια να χρησιμοποιηθούν μηχανισμοί ευελιξίας για την εύρεση της καλύτερης λύσης.

4.4. Όσο για το αποτέλεσμα του επιμερισμού των προσπαθειών, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι είναι δύσκολο να εξακριβωθεί. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της διαφάνειας στην παρουσίαση των δεδομένων και των παραδοχών των υπολογισμών, καθώς και της μεθοδολογίας που χρησιμοποιείται.

4.5. Για να αυξηθεί η προβλεψιμότητα, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να ληφθούν υπόψη και να προβλεφθούν οι πιθανές επιπτώσεις του Brexit στον επιμερισμό των προσπαθειών. Από την άλλη πλευρά, η Νορβηγία και η Ισλανδία έχουν εκφράσει την πρόθεσή τους να συμμετάσχουν στην κοινή δράση που οργανώνεται από την ΕΕ, γεγονός το οποίο μπορεί επίσης να έχει αντίκτυπο στην εφαρμογή του επιμερισμού των προσπαθειών.

4.6. Λόγω αναπόφευκτων ελλείψεων όσον αφορά τον επιμερισμό των προσπαθειών, είναι σημαντικό να καθιερωθούν μηχανισμοί ευελιξίας και κανόνες προκειμένου να επιτευχθούν μέγιστα οφέλη όσον αφορά την αποδοτικότητα. Θα πρέπει επίσης να εξεταστούν νέα είδη διατομεακής ευελιξίας. Επιπλέον, πρέπει να υπάρχει ένα αποτελεσματικό και διαφανές σύστημα για την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων της ευελιξίας.

4.7. Η ευελιξία που παρέχεται από τη δυνατότητα εμπορίας ετήσιων δικαιωμάτων εκπομπής μεταξύ των κρατών μελών και εφαρμογής μέτρων σε άλλο κράτος συμβάλλει τόσο στην ενίσχυση της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας όσο και της δικαιοσύνης. Η δυνατότητα μεταφοράς δικαιωμάτων εκπομπής με την πάροδο του χρόνου είναι επίσης απαραίτητη και θα πρέπει να είναι λιγότερο περιορισμένη, διότι στην πράξη τα μέτρα μείωσης των εκπομπών δεν ακολουθούν γραμμική πορεία από έτος σε έτος.

4.8. Η πρόταση της Επιτροπής σχετικά με την επιλογή της χρήσης δικαιωμάτων εκπομπών από τον τομέα ΣΕΔΕ για την αντιστάθμιση των εκπομπών σε άλλους τομείς είναι ευπρόσδεκτη διότι αποσκοπεί επίσης στη βελτιστοποίηση της μείωσης των εκπομπών. Ταυτόχρονα, πρέπει να αναγνωριστεί το γεγονός ότι η ακύρωση δικαιωμάτων εκπομπών σε μία χώρα έχει επίσης αντίκτυπο στις άλλες χώρες, λόγω του συστήματος εμπορίας εκπομπών σε ολόκληρη την ΕΕ.

4.9. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δυνατότητα χρήσης απορροφήσεων διοξειδίου του άνθρακα και μείωσης των εκπομπών στον τομέα LULUCF για την αντιστάθμιση εκπομπών σε άλλους τομείς. Η πιθανή ένταξη της διαχείρισης των δασών στους μηχανισμούς ευελιξίας θα πρέπει να σχεδιαστεί κατά τρόπο που να παρέχει κίνητρα για την αειφόρο διαχείριση και ανάπτυξη των δασών και να μην υπονομεύει τη χρήση των δασικών πόρων ως πρώτης ύλης της βιοοικονομίας.

5. Ειδικές παρατηρήσεις επί της πρότασης LULUCF

5.1. Ο ρόλος της γεωργίας και της δασοπονίας απαιτεί ολιστική προσέγγιση από την κλιματική πολιτική της ΕΕ. Πέρα από τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, η γεωργία και η δασοπονία αντιμετωπίζουν επίσης την πρόκληση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή εφόσον είναι οι τομείς που έχουν πληγεί περισσότερο από τα δυσμενή κλιματικά φαινόμενα. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να ενθαρρύνεται η πορεία μετριασμού με τον λιγότερο αρνητικό αντίκτυπο στην παραγωγή. Όπως αναφέρεται στην πρόταση της Επιτροπής, είναι σημαντικό να εξεταστεί η θέση της ΕΕ στην παγκόσμια σκηνή και να ληφθεί υπόψη η παγκόσμια αποτίμηση της συμφωνίας του Παρισιού, ιδίως όσον αφορά την περιβαλλοντική ακεραιότητα και τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις της διαρροής άνθρακα.

5.2. Σύμφωνα με τη συμφωνία του Παρισιού, οι ανθρωπογενείς εκπομπές αερίων θερμοκηπίου από πηγές και οι απορροφήσεις από δεξαμενές όπως τα δάση θα πρέπει να είναι σε ισορροπία έως το δεύτερο μισό του αιώνα. Επομένως, είναι ζωτικής σημασίας τα δάση να διατηρηθούν ως δεξαμενές και να αποφευχθεί ο κορεσμός του άνθρακα σε γηρασμένα δάση.

5.3. Η αειφόρος διαχείριση των δασών, σε συνδυασμό με τη χρήση του ξύλου ως πρώτης ύλης για προϊόντα και η υποκατάσταση των ορυκτών καυσίμων με τη βιοενέργεια, συνιστά αποτελεσματικό μέσο για τον έλεγχο των ισορροπιών του άνθρακα. Για να αποφευχθεί η υπονόμευση της περιβαλλοντικής ακεραιότητας, οι εκπομπές από καύσιμα από άλλους τομείς δεν θα πρέπει να αντισταθμίζονται από τις δασικές δεξαμενές κατά τρόπο που θα μπορούσε να μειώσει τη διαθεσιμότητα του ξύλου για χρήσεις στη βιοοικονομία.

5.4. Η διαχείριση των δασικών δεξαμενών δεν είναι απλώς θέμα δασικών εκτάσεων, αλλά αφορά κατά κύριο λόγο την ενίσχυση της ανάπτυξης των δασών μέσω της ενεργού διαχείρισης των δασών, καθώς και την αυξημένη χρήση προϊόντων ξύλου. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό το γεγονός τα προϊόντα υλοτομίας να συμπεριληφθούν στον τομέα LULUCF και τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν πλήρως τα προϊόντα υλοτομίας για την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα και τις πιστώσεις που προκύπτουν. Επιπλέον, θα πρέπει οι εκπομπές που προκαλούνται από την αποψίλωση των δασών να μπορούν να αντισταθμίζονται από την αύξηση των δασικών πόρων που επιτυγχάνεται με την αειφόρο διαχείριση των δασών.

5.5. Για να αξιοποιηθεί το δυναμικό της αειφόρου διαχείρισης των δασών⁽¹⁾ στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να καταβάλει έντονες προσπάθειες για την ανάπτυξη λογιστικών κανόνων διαχείρισης των δασών. Οι κανόνες πρέπει να αντανακλούν τους πραγματικούς ρυθμούς ανάπτυξης και τα ποσοστά δέσμευσης, ούτως ώστε να αποφευχθεί το πρόβλημα με τους ισχύοντες κανόνες όπου σε ορισμένες περιπτώσεις οι πραγματικές δεξαμενές ορίζονται ως πηγές εκπομπής.

5.6. Οι προτεινόμενοι λογιστικοί κανόνες σχετικά με τα επίπεδα αναφοράς των δασών είναι πιο περίπλοκοι από ό, τι προηγουμένως και δεν ενθαρρύνουν επαρκώς την ενίσχυση της ανάπτυξης των δασών ή της βιοοικονομίας. Η ΕΟΚΕ προτείνει, αντί για τη θέσπιση υπερβολικά λεπτομερών κριτηρίων, τα εθνικά επίπεδα αναφοράς των δασών να καθοριστούν από τα κράτη μέλη σύμφωνα με την προβλεπόμενη χρήση των δασικών πόρων, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι η ετήσια υλοτομία δεν υπερβαίνει την ετήσια ανάπτυξη σε μακροπρόθεσμη βάση.

5.7. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την επισημάνση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία, για να αποφευχθεί η διπλή λογιστική καταγραφή των εκπομπών, η χρήση της βιομάζας στον τομέα της ενέργειας πρέπει να θεωρηθεί ουδέτερη ως προς το ισοζύγιο άνθρακα, όπως αναφέρεται στις κατευθυντήριες γραμμές της IPCC. Εξάλλου, οποιαδήποτε άλλη διπλή λογιστική καταγραφή των εκπομπών πρέπει να αποφεύγεται.

5.8. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να καταβάλει προσπάθειες για τη θέσπιση εξορθολογισμένων παγκόσμιων λογιστικών κανόνων για τον τομέα LULUCF. Για να ενθαρρυνθούν και άλλες χώρες να συμμετάσχουν στη διαδικασία, οι κανόνες θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν απλούστεροι. Σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕ θα πρέπει επίσης να συνεισφέρει τη δική της γνώση σε σχέση με τα αποθέματα των δασικών πόρων και τις μεθόδους παρακολούθησης, ιδίως δε να αναπτύξει ένα ακριβές δορυφορικό σύστημα της ΕΕ που να παρέχει επικαιροποιημένα παγκόσμια δεδομένα.

5.9. Όπως και με τη διαχείριση των δασών, η ενεργός διαχείριση των καλλιεργήσιμων εκτάσεων και των βοσκοτόπων συμβάλλει επίσης στην καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος, συνεισφέροντας παράλληλα στην παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια. Η βελτίωση της διαχείρισης καλλιεργήσιμων εκτάσεων και των βοσκοτόπων, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγικότητας του εδάφους, της συγκομιδής και της αναφύτευσης, ενισχύει την παγίδευση του διοξειδίου του άνθρακα και θα πρέπει, ως εκ τούτου, να πιστώνονται με τον προσηκόντα τρόπο. Ο περιορισμός της παραγωγής βιομάζας θα οδηγήσει μακροπρόθεσμα σε ολόένα και λιγότερη απομάκρυνση των αερίων θερμοκηπίου από την ατμόσφαιρα λόγω της μειωμένης φωτοσύνθεσης. Θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η εξειδίκευση των οργανικών εδαφών και οι δυνατότητες που παρέχονται για τη συνέχιση της εκμετάλλευσής τους.

⁽¹⁾ Nabuurs et al. (2015). *A new role for forests and the forest sector in the EU post-2020 climate targets* (Ένας νέος ρόλος για τα δάση και τον δασικό τομέα στους στόχους της ΕΕ για το κλίμα μετά το 2020).

5.10. Για να αξιοποιηθεί πλήρως το σημαντικό δυναμικό της διαχείρισης των καλλιεργήσιμων εκτάσεων και των βοσκοτόπων για την αύξηση δέσμευσης άνθρακα στο έδαφος και να υποδειχθούν πιθανές βελτιώσεις στην απόδοση τους, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για την ανάπτυξη λογιστικών κανόνων για τη βιομάζα που να αφορούν τα ετήσια και πολυετή μη ξυλώδη φυτά. Μια πιθανή δυναμική προσέγγιση της διαχείρισης του εδάφους που επικεντρώνεται στη βελτιστοποίηση των λειτουργιών του — λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές συνθήκες— όχι μόνο θα ωφελήσει το κλίμα και το περιβάλλον, αλλά και θα συμβάλει στην οικονομική βιωσιμότητα του γεωργικού τομέα, κυρίως δε των μικρών οικογενειακών εκμεταλλεύσεων.

5.11. Σε τελική ανάλυση, η επιτυχία στο Παρίσι επιτεύχθηκε με μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή για τον καθορισμό εθνικών στόχων, στη βάση των πλεονεκτημάτων και των ευκαιριών που παρέχονται από τα επιμέρους κράτη. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης τις διαφορές των κρατών μελών στον τομέα LULUCF. Οι πολιτικές πρέπει επομένως να προσαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας και ο τομέας LULUCF να διατηρηθεί ως ξεχωριστός πυλώνας της πολιτικής για το κλίμα.

5.12. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει τα επιμέρους κράτη μέλη να εφαρμόσουν φιλόδοξες πολιτικές για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής στον τομέα LULUCF, δημιουργώντας παράλληλα ένα μακροπρόθεσμο όραμα για τη βιώσιμη χρήση της γης και τη δασοπονία, με τη συμμετοχή ιδίως της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία αυτή σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

5.13. Η χάραξη και η εφαρμογή στην πράξη φιλόδοξων πολιτικών απαιτεί σημαντικούς οικονομικούς πόρους. Για τον σκοπό αυτό η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, πέραν των υφιστάμενων χρηματοδοτικών διευκολύνσεων, να δημιουργήσει ένα ξεχωριστό χρηματοδοτικό μέσο, από κοινού με την ΕΤΕπ, για την επίτευξη των στόχων αυτών. Επιπλέον, υπάρχει σαφής ανάγκη για αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη για νέες μεθόδους μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ
